

Undir umskiftin

I.

Jafnvel sá sem hvorki hefir þekkingu, nje hæfileika til afskifta af stjórnmálum, getur ekki annað en furðað sig á, að nokkurt hik skuli geta verið á íslenskum mönnum, nokkur tvidrægni orðið til tafar, þegar þess er kostur, að endur-reisa (og þó ekki án umbóta) slikt stjórnarfyrríkomulag sem var þegar íslenska þjóðin, þó að smást væri, gat lagt til samt það sem mest hefir stuðlað að menningu Norðurlanda. En hinsvegar alkunnugt hversu mjög óheillavænlegt niðurfalið lýðveldisins og síðan vaxandi skjórtur sjálfræðis, reyndist þjóðinni. Ekki síður er mönnum ljósti hvað það var, sem öllu öðru fremur átti sök á því að svo illa fór. En óhætt er að segja, að aldrei hefir, í allri sögu þjóðarinnar, jafnmikið orðið á sáttum og samlyndi og einmitt nú, þegar heita má, að síðustu forvöð sjeu um það, hvort takast megi að bjarga siðmenningunni hjer á jörðu frá niðurfalli, og þar með öllu mannkyninu frá glötun. En í þeim efnum er það sem íslenska þjóðin, þótt lítil sje, á að hafa forgöngu, og sýna leiðina útúr ógöngunum.

II.

Það er hægt að benda á, þó að ekki sje stjórnmálamaður, hvernig Alþingi Íslendinga, þessi fræga stofnun, sem í sumum efnum á svo merkilega sögu, gæti hagað sjer þannig, að þaðanaf yrði auðveldara um allar aðgerðir til að koma málum í rjett horf. En svo mundi verða, ef því væri gaumur gefinn á þingi, hvernig farin er aðætast spáin um, að hjer á Íslandi mundi brugðið verða upp við andlega leiðarljósi, sem öllu mannkyni er svo bersýnilega örf á. Þingið gæti látið þess lást einhver merki, að þar í

sölum sje ekki talið þýðingarlaust það sem sagt hefir verið um nauðsyn og möguleika stofnunar til sambands við íbúa stjarnanna. Með slíku mundi Alþingi skapa sjer og þjóðinni allri, aukið samband við staði, þar sem öllum málum er komið í stórum heillavænlegra horf en hjer á jörðu. Hinar góðu afleiðingar af því að nokkur áhugi á þessu heimssambandsmáli kæmi fram á Alþingi, mundu fljótt gera vart við sig á margan hátt, m. a. t. d. í því, að verið mundi verða nokkru nær því, sem svo mikil er þörf in á, en ella mundi.

III.

Umskifti eru fyrir höndum, meiri en orðið hafa áður í sögu þjóðarinnar (og raunar mannkynsins alls.) En hvort skiftir um til góðs eða ills, er undir því komið hvort menn láta sjer skiljast nógu vel hver ráð ber að varast og hver að taka. Ef rjett er að farið, mun Ísland verða gott land, og þeir hæfileikar sem svo ótvíræðlega búa með þjóðinni, munu þá ná að koma fram, verri þjóð og öllum öðrum, til gagns og gleði.

Febr.

Helgi Pjeturss.

Winnipeg.

Leiðrjetting.

Í greininni „Mikill er sá munur“, Mbl. 17. 2., stendur (í sambandi við Winnipeg) „alveg andlaus bær“, en jeg hafði skrifað „tiltakanlega andlaus“. Er þetta þó ekki minn dómur um hina ungu framfaraborg, heldur minnst jeg þeirra orða frá því fyrir aldamótin síðustu, og einmitt í sambandi við dvöl Gests Páls-sonar þar, og dauða.

H. P.